

ФАКУЛЬТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ, ЗДОРОВ'Я ТА ТУРИЗМУ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету фізичного
виховання, здоров'я та туризму

(підпис)

(ініціали та прізвище)

2025.08

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ТРАВМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОПЕДІЇ
(за професійним спрямуванням)

підготовки бакалаврів
денної форми здобуття освіти

освітньо-професійна програма Фізична терапія, ерготерапія
спеціалізації І7.01 Фізична терапія
спеціальності І7 Терапія та реабілітація
галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
Професійна кваліфікація: Асистент фізичного терапевта

ВИКЛАДАЧ: Бессарабова Олена Вікторівна к.пед.н., доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри терапії та реабілітації
Протокол № 1 від "29" серпня 2025 р.
В.о. завідувачки кафедри терапії та
реабілітації

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

(ініціали, прізвище)

2025 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

E-mail: bessarabova217@gmail.com

Сезн ЗНУ повідомлення:

Телефон: (061) 289-75-53

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Кафедра: терапії та реабілітації, 4-й корпус, ауд. 301

1. Опис навчальної дисципліни

Програма вивчення навчальної дисципліни «Основи травматології та ортопедії (за професійним спрямуванням)» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Фізична терапія, ерготерапія» підготовки бакалаврів галузі знань 22 Охорони здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація (227.01 Фізична терапія). Освітній компонент «Основи травматології та ортопедії» (за професійним спрямуванням) відноситься до циклу професійної підготовки спеціальності.

Суспільство в умовах інтенсифікації ритму життя та викликів сьогодення пред'являє високі вимоги до професійної підготовки фахівців із фізичної терапії та ерготерапії. Вони мають бути готові до надання якісних послуг, зокрема пацієнтам із ушкодженнями та захворюваннями опорно-рухового апарату.

Згідно з освітньо-професійною програмою «Фізична терапія, ерготерапія» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти курс «Основи травматології та ортопедії (за професійним спрямуванням)» є обов'язковим освітнім компонентом циклу професійної підготовки спеціальності «Терапія та реабілітація». Знання та навички, які студенти отримають у процесі вивчення курсу, дозволять їм орієнтуватися у принципах і підходах до діагностики та клінічного медичного менеджменту різноманітних розладів опорно-рухової системи, що, безумовно, буде сприяти розвитку їх професійної майстерності та кваліфікації як майбутніх фізичних терапевтів та ерготерапевтів.

Метою вивчення дисципліни «Основи травматології та ортопедії» (за професійним спрямуванням) є засвоєння системи спеціальних знань із фізичної терапії та ерготерапії в травматології та ортопедії, надбання умінь і навичок надання послуг із фізичної терапії та ерготерапії пацієнтам ортопедо-травматологічного профілю.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Основи травматології та ортопедії» (за професійним спрямуванням) є:

- ✓ засвоєння базових знань з основ травматології та ортопедії, зокрема сучасної класифікації, етіології та патогенезу найбільш поширених пошкоджень та захворювань опорно-рухового апарату; основних і додаткових методів діагностики пошкоджень та захворювань опорно-рухового апарату; сучасних підходів до консервативного та оперативного лікування; методів профілактики травм і захворювань опорно-рухового апарату;

- ✓ набуття вміння проводити діагностичне обстеження у фізичній терапії та ерготерапії ортопедо-травматологічних пацієнтів;

- ✓ набуття базових навичок надання першої долікарської допомоги при травмах опорно-рухової системи.

У результаті вивчення курсу здобувач освіти повинен *набути таких фахових компетентностей:*

- ✓ Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу в заходах фізичної терапії та ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

- ✓ Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

- ✓ Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

- ✓ Здатність провадити безпечно для пацієнта / клієнта та фахівця практичну діяльність із фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, а також в інших галузях медицини.
- ✓ Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

Основними формами вивчення курсу є лекції та практичні заняття. Практичні заняття дозволяють поглибити лекційний курс, узагальнити теоретичний матеріал й заохотити до самостійної праці. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів, що сприяє формуванню їх пізнавальних здатностей, спрямованості на постійну самоосвіту та безперервне навчання.

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти
1	2
Статус дисципліни	Обов'язкова
Семестр	3-4-й
Кількість кредитів ECTS	10
Кількість годин	300
Лекційні заняття	48
Лабораторні заняття	48
Самостійна робота	204 год.
Консультації	Консультації: очні – <i>середа з 11:00 до 13:00, 4 корпус, ауд. 301</i> ; дистанційні – <i>Google-Meet, за попередньою домовленістю</i>
Вид підсумкового семестрового контролю:	3 семестр – залік 4 семестр – екзамен
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=9023

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	2	3
<i>Загальні компетентності</i> ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 06. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. <i>Спеціальні (фахові компетенції)</i>	Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний: лекційні заняття,	Усний контроль (усне опитування), письмовий контроль, практична перевірка.

<p>СК 01. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові і пов'язані з ними функції, що забезпечують активність і участь особи.</p> <p>СК 04. Здатність виконувати компоненти обстеження та контролю у фізичній терапії для збору якісних (спостереження, опитування) і кількісних (вимірювання та тестування) даних, пов'язаних з фізичним станом пацієнта/клієнта, його функціональними можливостями, активністю та участю.</p> <p>СК 05. Здатність, під супервізією фізичного терапевта, ефективно реалізовувати програму фізичної терапії відповідно до функціональних можливостей пацієнта/клієнта.</p> <p>СК 06. Здатність, за дорученням фізичного терапевта, здійснювати моніторинг реакцій і стану пацієнтів/клієнтів різних професійних, соціальних, нозологічних та вікових груп, під час виконання призначених заходів/тестів, включно з документуванням, звітуванням про отримані результати.</p> <p>СК 08. Здатність ефективно спілкуватися, зокрема навчати пацієнта/клієнта, його родину й опікунів самообслуговуванню/догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та обмежень життєдіяльності та популяризувати здоровий спосіб життя.</p> <p>Спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:</p> <p>СК10. Здатність, під супервізією фізичного терапевта, ефективно реалізовувати програми фізичної терапії для відновлення/ корекції рухових та морфофункціональних можливостей пацієнтів з травмами та захворюваннями опорно-рухового апарату з урахуванням регіональних особливостей, воєнного стану та повоєнного відновлення України.</p> <p>Програмні результати навчання</p> <p>ПР2. Вміти спілкуватися українською та іноземною мовою у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом.</p> <p>ПР8. Надавати домедичну допомогу при невідкладних станах.</p> <p>ПР10. Визначати симптоми та синдроми, описувати обмеження функціонування пацієнта/клієнта за Класифікатором функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я НК 030:2022 та визначати реабілітаційні інтервенції за Класифікатором медичних інтервенцій НК 026:2021.</p> <p>ПР11. Застосовувати компоненти обстеження</p>	<p>Репродуктивний метод (репродукція - відтворення):</p> <p>Активні методи: - уміння вирішувати проблеми колективно; розвивається мова студентів, презентації; Кейс-стаді</p> <p>Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний: лекційні заняття,</p> <p>Метод моделювання, Ігровий метод, Імітаційний метод: діагностичне обстеження пацієнта</p> <p>Практичні методи: розв'язування ситуаційних задач</p>	<p>Тестування у системі електронного забезпечення навчання ЗНУ Moodle</p> <p>Метод самооцінювання</p> <p>Усне опитування</p> <p>Метод самооцінювання, письмовий контроль, практична перевірка</p> <p>Написання письмової контрольної роботи</p>
---	---	---

<p>та контролю у фізичній терапії; використовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі; оцінювати отриману інформацію.</p> <p>ПР12. Реалізовувати індивідуальну програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії під супервізією фізичного терапевта, уміти здійснювати заходи фізичної терапії для корекції порушень структури/функцій та асоційованих з ними обмежень активності та участі.</p> <p>ПР14. Проводити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця професійну діяльність.</p> <p>Програмні результати навчання, передбачені освітньою програмою</p> <p>ПР20. Реалізовувати, під супервізією фізичного терапевта, програми фізичної терапії для відновлення/ корекції рухових та морфофункціональних можливостей пацієнтів з травмами та захворюваннями опорно-рухового апарату з урахуванням регіональних особливостей, воєнного стану та повоєнного відновлення України.</p> <p>ПР24. Застосовувати у професійній діяльності знання з раціонального харчування з метою профілактики захворювань та підтримки здорового способу життя.</p>		
--	--	--

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні питання травматології та ортопедії

Загальні питання травматології та ортопедії. Введення в навчальну дисципліну «Основи травматології та ортопедії». Основні розділи травматології та ортопедії. Організація ортопедо-травматологічної допомоги. Визначення понять «травматологія» та «ортопедія». Історія розвитку та сучасні досягнення вітчизняної травматології та ортопедії. Українські видатні школи та їх досягнення. Анатомо-фізіологічні особливості опорно-рухового апарату. Функціональні порушення при поразках і після ушкоджень опорно-рухового апарату. Хода. Цикл ходи. Типи ходи при патології апарата руху та опори. Дослідження ходи. Періоди в травматології: іммобілізаційний, постіммобілізаційний, відновний.

Алгоритм обстеження пацієнтів з порушенням діяльності опорно-рухового апарату. Методи обстеження в травматології і ортопедії: з'ясування скарг хворого; ретельний збір анамнезу (історії) захворювання; об'єктивну оцінку життєво важливих систем організму; об'єктивне обстеження опорно-рухового апарату. Особливості обстеження дітей із травмами та ортопедичними захворюваннями. Способи визначення вісі кінцівок, хребта. Основні види деформацій кінцівок та хребта. Вимірювання довжини та об'єму кінцівок. Види скорочення кінцівок та методи їх визначення. Методи визначення об'єму руху в суглобах. Зміна трикутника Бріана, Гютера, ліній Розел-Нелатона, Шемахера, Маркса при порушеннях вісі кінцівок та змінах в ліктьовому та кульшовому суглобах. Види контрактур. Визначення сили м'язів. Визначення інтенсивності та динаміки болю у

пацієнтів ортопедо-травматологічного профілю (візуально-аналогова шкала ВАШ, шкала Лікерта). Визначення м'язової сили (мануальне м'язове тестування, динамометрія). Діагностика додаткових рухів «Суглобова гра» пацієнтів із симптомами та синдромами ураження опорно-рухового апарату (окремий додатковий рух, кінцеве відчуття та наявність симптомів в кожному з напрямків (біль, крепітація). Додаткові методи обстеження в травматології та ортопедії (рентгенографія кісток і суглобів, лабораторні, інструментальні методи дослідження, тощо).

Змістовий модуль 2. Пошкодження мязово-сухожильного апарату та зв'язок верхньої та нижньої кінцівок.

Пошкодження мязово-сухожильного апарату та зв'язок верхньої кінцівки.

Пошкодження ротаторної манжети плеча. Імпіджмент-синдром. Латеральний і медіальний епікондиліт. Пошкодження сухожилків згиначів пальців кистей рук. Розриви сухожилків розгиначів пальців кисті. Визначення понять – вивих, - підвивих. Патоморфологія вивиху. Загальна класифікація вивихів. Механогенез вивихів (плеча, передпліччя), їх класифікація та клініка. Основні клінічні симптоми травматичних вивихів. Надання медичної допомоги на догоспітальному етапі. Рентгенологічна картина травматичних вивихів. Способи вправлення. Ускладнення вивихів, їх профілактика та лікування.

Пошкодження мязово-сухожильного апарату та зв'язок нижньої кінцівки. Забій м'яких тканин. Розтягнення зв'язок, сухожилків, м'язів: надп'ятково-гомількового, променево-зап'ясткового, колінного. Розрив. Розрив сухожилків. Розрив сухожилка двоголового м'яза плеча. Розрив сухожилка чотириголового м'яза стегна. Розрив п'яткового (ахіллового) сухожилка. Вивих стегна. Вивих надколінка. Вивих гомількостопного суглоба.

Змістовий модуль 3. Ушкодження плечового пояса, вільної верхньої та нижньої кінцівок.

Травматична хвороба. Політравма. Клініка. Оцінка тяжкості травми. Лікування. Переломи. Сучасні принципи лікування переломів. Класифікація переломів. Клінічні ознаки переломів. Методи лікування переломів. . Транспортна іммобілізація. Основні принципи. Пристрої для транспортної іммобілізації. Визначення поняття „перелом”. Класифікація переломів, клініка, діагностика, лікування. Ускладнення, які виникають при лікуванні переломів: уповільнене зрощення, хибні суглобі, неправильне зрощення. Причини цих ускладнень, їх профілактика та лікування Відкриті переломи. Остеомієліт. Класифікація, клінічна та рентгенологічна діагностика. Головні принципи загального та місцевого лікування

Ушкодження лопатки та ключиці. Класифікація, діагностика, лікування. Вивихи та переломи ключиці. Діагностика, консервативне та оперативне лікування. Механогенез переломів проксимального відділу плечової кістки. Класифікація, діагностика, лікування.

Ушкодження кісток та суглобів верхньої кінцівки. Перелом діяфізу плечової кістки. Механогенез травми, діагностика, лікування. Переломи дистального кінця плечової кістки. Механогенез травми, класифікація, діагностика, лікування. Переломи ліктьового відростка. Механогенез травми, клініка, діагностика, лікування. Переломи головки променевої кістки. Класифікація, механізм травми. Клініка, діагностика, лікування. Переломи діяфізу кісток передпліччя. Класифікація, механізм ушкодження. Особливості зміщення відламків. Клініка, діагностика. Показання до консервативного та оперативного методів лікування. Переломи дистального кінця променевої кістки та їх типи. Механогенез ушкодження. Клініка, діагностика, лікування. Переломи кісток кисті. Переломи кісток зап'ястка та п'ясткових кісток кисті. Типові механізми травми. Клініка, діагностика,

лікування. Ушкодження сухожилків пальців. Клініка, діагностика, лікування.

Ушкодження кісток та суглобів нижньої кінцівки. Переломи стегнової кістки. Класифікація переломів проксимального відділу стегна. Вивихи стегна. Класифікація, клініка, діагностика, лікування, ускладнення. Механізм ушкодження. Клініка, діагностика. Надання долікарської допомоги. Методи лікування, їх показання та особливості в залежності від локалізації переломів та їх видів. Переломи діафіза стегнової кістки. Механізм травми, клініка, діагностика. Особливості зміщення відламків залежно від локалізації перелому. Показання до консервативного та оперативного лікування. Переломи відростків стегнової кістки. Класифікація, механізм травми. Клініка, діагностика. Головні принципи лікування. Показання до оперативних та консервативних методів лікування.

Ушкодження колінного суглоба. Переломи надколінка. Клініка, діагностика. Методи лікування в залежності від типу перелому. Ушкодження зв'язок колінного суглоба. Механізм травми, клініка, діагностика. Методи консервативного та оперативного їх лікування. Ушкодження менісків. Механізм травми, клініка, діагностика, лікування.

Ушкодження кісток гомілки. Вивихи кісток гомілки, клініка, діагностика, лікування. Ушкодження м'яких тканин гомілки (м'язів, п'яtkового сухожилку, малого гомілкового та великого гомілкового нервів, судин). Клініка, діагностика та їх лікування. Переломи кісток гомілки. Класифікація. Механізм ушкодження, клініка, діагностика. Консервативні та оперативні методи лікування, переломів кісток гомілки, показання до них. Переломи кісточок гомілки. Класифікація, механізм травми, діагностика. Консервативне та оперативне лікування.

Ушкодження кісток стопи. Переломи надп'яtkової та п'яtkової кісток. Механізм їх ушкодження. Клініка, діагностика, лікування. Вивихи стопи, клініка, діагностика, лікування. Переломи плеснових кісток та фаланг пальців. Клініка, діагностика, лікування. Особливості лікування переломів кісток стопи.

Змістовий модуль 4. Ушкодження хребта та таза. Ампутація кінцівок.

Ушкодження хребта. Причини та механізми ушкоджень хребта. Поняття „стабільні” та „нестабільні” ушкодження хребта. Клінічні прояви ускладнених та неускладнених ушкоджень залежно від їх локалізації. Надання долікарської допомоги при ушкодженнях хребта. Класифікація ушкоджень хребта. Ушкодження шийного відділу хребта. Ушкодження грудного та поперекового відділів хребта. Діагностика уражень хребта. Лікування ушкоджень хребта. Сучасні методи лікування компресійного перелому хребта: кіфопластика та вертеробластика.

Ушкодження таза. Класифікація ушкоджень таза та механогенез варіантів їх утворення. Ізольовані переломи кісток таза. Переломи кісток таза без порушення тазового кільця. Переломи кісток таза з порушенням тазового кільця. Переломи кульшової западини. Пошкодження органів таза при переломах. Клінічна картина при різноманітних ушкодженнях таза. Клінічні особливості ускладнених ушкоджень таза та їх діагностика. Принципи надання долікарської. Консервативні та оперативні методи лікування хворих з різноманітними типами ушкоджень таза.

Ампутація кінцівок. Показання до ампутації кінцівок. Методи та способи ампутації кінцівок. Особливості лікування хворих з дефектами кінцівок. Мета та завдання реабілітації інвалідів з вадами системи опори та руху. Показання та протипоказання до протезування інвалідів. Види протезів кінцівок – косметичні, активно – косметичні. Ортопедичні пристрої, їх призначення, устрій. Показання до використання ортопедичних пристроїв. Ортопедичне взуття. Показання до призначення ортопедичного взуття. Принципи організації амбулаторної допомоги хворим з травмами та ортопедичними захворюваннями. Організація роботи травматологічного пункту. Структурно-функціональні підрозділи травматологічного пункту та консультативно-діагностичного

центру. Особливості профілактики травматизму та типових ортопедичних захворювань

Змістовий модуль 5 Запальні захворювання хребта та суглобів

Анкілозивний спондиліт (хвороба Бехтерева). Етіологія захворювання. Патогенез. Класифікація. Основні скарги та симптоми. Клінічна картина. Обстеження. Рентгенологічні зміни на різних стадіях захворювання. Лікування.

Ревматоїдний артрит. Етіологія, патогенез, клініка. Принципи комплексного лікування: медикаментозне, ортопедичне. Вибір методів ортопедичного лікування залежно від стадії захворювання.

Змістовий модуль 6 Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта

Поняття остеоартрозу. Патологічні зміни при остеоартрозах. Фактори ризику виникнення остеоартрозу. Етіопатогенез остеоартрозу. Класифікації остеоартрозів. Клінічні форми остеоартрозу. Локалізація остеоартрозу. Функціональна здатність хворого на остеоартроз. Клінічний перебіг остеоартрозу. Діагностика та верифікація остеоартрозу. Клініко-рентгенологічні стадії остеоартрозу. Принципи лікування деформуючих артрозів в залежності від стадії захворювання. Показання до консервативного та оперативного лікування артрозів кульшового, колінного і гомілково-ступневого суглобів.

Остеохондроз. Етіологія, патогенез спондиліозу і спондилоартрозу. Клініка, діагностика. Принципи лікування спондиліозу і спондилоартрозу. Етіологія остеохондрозу. Етапи розвитку остеохондрозу. Клінічна картина остеохондрозу. Стадії захворювання. Клінічні синдроми в залежності від локалізації патологічного процесу при остеохондрозі. Діагностика остеохондрозу. Остеохондроз шийного та шийно-грудного відділів хребта. Остеохондроз поперекового відділу хребта. Методи профілактики остеохондрозу на рівні шийних та поперекових хребців. Показання до консервативних та оперативних методів лікування. Протрузії, екструзії та міжхребцеві грижі. Причини, симптоми, діагностика, лікування та профілактика.

Змістовий модуль 7 Постава та її порушення. Сколіоз

Постава. Анатомічна та функціональна характеристика хребта у різні вікові періоди. Визначення постави. Ознаки правильної постави для різних вікових категорій в залежності від статі. Причини та фактори виникнення деформації постави. Поширеність дефектів постави. Класифікація дефектів постави за ступенем та площиною порушення. Діагностика дефектів постави.

Поняття сколіозу та сколіотичної хвороби. Патогенез сколіотичної хвороби. Етапи розвитку сколіозу. Основні принципи раннього розпізнавання сколіозу. Класифікації сколіозів. Клініка різних ступенів сколіозу. Діагностика сколіозу. Профілактика, консервативні та оперативні методи лікування.

Плоскостопість. Анатомічна та функціональна характеристика стопи людини. Склепіння стопи. Діагностика плоскостопості. Види плоскостопості. Механізм розвитку плоскостопості. Клінічна картина плоскостопості. Методи верифікації діагнозу плоскостопості. Ступені плоскостопості. Профілактичні засоби при плоскостопості. Вальгусна і варусна деформація стопи. Вальгусна деформація стопи: причини, симптоми. Варусна деформація стопи: причини, симптоми.

Змістовий модуль 8 Вроджені вади та деформації апарату опори та руху

Дисплазія кульшового суглоба та вродженому вивиху стегна. Поняття та поширеність вродженого вивиху і дисплазії стегна. Ступені дисплазії стегна. Етіологія дисплазії кульшового суглобу. Симптоми: асиметричне розташування шкірних складок (пахвинних та сідничних), патологічне положення нижньої кінцівки, обмеження відведення, симптом Маркса-Ортолані, симптом Барлоу, симптом Пельтесона, симптом Ерлахера, симптом Еторі, симптом Дюшена-Тределенбурга, симптом Дюпюїтрена,

вкорочення нижньої кінцівки. Патологічні зміни суглоба при дисплазії. Клінічна картина і діагностичні ознаки вродженого вивиху стегна в новонароджених і в дітей в перші місяці життя та після року. Лікування положенням: методика широкого сповивання та застосування профілактичних штанців.

Вроджена клишоногість. Поняття і поширеність клишоногості. Причини вродженої клишоногості. Типи вродженої клишоногості. Основні прояви типової клишоногості. Ступені та форми клишоногості. Консервативні методи лікування клишоногості. Коригуюча гімнастика при клишоногості. Профілактика «хибної» ходи і порушень постави. Ортопедичне взуття.

Вроджена м'язова кривошия. Поняття кривошії. Класифікація різних форм кривошії. Поняття вродженої м'язової кривошії. Етіологія та патогенез вродженої м'язової кривошії. Клінічна картина вродженої м'язової кривошії.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття /роботи	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	2	3	4	5
Лекція 1	Тема : Загальні питання травматології та ортопедії	2	...	щотижня
Лабораторна робота 1	Тема: Назва: Загальні питання травматології та ортопедії <i>Перелік питань/завдань</i> Історія розвитку травматології та ортопедії. Відомі вітчизняні та сучасні травматологи та ортопеди. Відомі ортопедо-травматологічні школи та напрями. Міжнародні та українські асоціації травматологів та ортопедів Ортопедо-травматологічні винаходи (розробки, інструменти, методики діагностики та лікування)	2		щотижня
Самостійна робота	Тема: Теоретико-методологічні питання травматології та ортопедії <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Вікові зміни ОРА у новонароджених, дітей і людей похилого віку. Скласти таблицю або схему вікових змін ОРА.	2		
Лекція 2	Тема : Алгоритм обстеження пацієнтів з порушенням діяльності опорно-рухового апарату	2		щотижня
Лабораторна робота 2	Тема : Алгоритм обстеження пацієнтів з порушенням діяльності опорно-рухового апарату <i>Перелік питань/завдань</i> Спостереження та опитування. Вимірювання та тестування. Аналіз отриманих результатів	2		щотижня

Самостійна робота	Тема : Особливості обстеження травматологічних та ортопедичних хворих <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Дослідження ходи: записати відео ходи людини. По відео зробити діагностичне обстеження. Результати записати в бланк. Пройти поточне тестування в СЕЗН ЗНУ	3		
Лекція 3	Тема : Пошкодження зв'язок, сухожилків та м'язів	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 3	Тема : Пошкодження зв'язок, сухожилків та м'язів. <i>Перелік питань/завдань</i> Ушкодження зв'язок гомілковостопного суглоба. Ушкодження зв'язок колінного суглоба. Ушкодження зв'язок п'ястково- фалангових та міжфалангових суглобів. Ушкодження зв'язок променево- зап'ясткового суглоба. Ушкодження згиначів пальців кисті. Розриви сухожилків розгиначів пальців кисті. Розрив сухожилка двоголового м'яза плеча. Розрив сухожилка чотириголового м'яза стегна. Ушкодження п'яткового (ахіллового) сухожилка	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Пошкодження зв'язок, сухожилків та м'язів. <i>Питання для розгляду</i> Ушкодження зв'язок гомілковостопного суглоба. Ушкодження зв'язок колінного суглоба. Ушкодження зв'язок п'ястково- фалангових та міжфалангових суглобів. Ушкодження зв'язок променево- зап'ясткового суглоба. Ушкодження згиначів пальців кисті. Розриви сухожилків розгиначів пальців кисті. Розрив сухожилка двоголового м'яза плеча. Розрив сухожилка чотириголового м'яза стегна. Ушкодження п'яткового (ахіллового) сухожилка <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Розв'язати ситуаційні задачі з поточної теми	2		

Лекція 4	Тема : Травматичні вивихи	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 4	Тема : Травматичні вивихи <i>Перелік питань/завдань</i> Вивих ключиці. Вивих лопатки. Вивих плеча. Звичний вивих плеча. Вивих стегна	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Травматичні вивихи <i>Питання для розгляду</i> Вивих ключиці. Вивих лопатки. Вивих плеча. Звичний вивих плеча. Вивих стегна. <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Зробити презентацію на одне питання з поточної теми (механізм травми, симптоми, діагностика, методи лікування)	3		
Лекція 5	Тема : Травматична хвороба. Сучасні методи лікування переломів	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 5	Тема : Травматична хвороба. Сучасні методи лікування переломів <i>Перелік питань/завдань</i> Класифікація переломів. Механізм травми. Клінічні ознаки. Діагностика. Ускладнення після переломів. Стадії загоєння. Медичний менеджмент	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Травматична хвороба. Сучасні методи лікування переломів <i>Питання для розгляду</i> Перша допомога при переломах. Транспортна іммобілізація. Консервативне лікування (лонгети, гіпсові повязки). Оперативне лікування: Надкістковий остеосінтез <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Зробити презентацію на тему: Бандажи, ортези, гіпсові повязки, лонгеткі	3		
Лекція 6	Тема : Ампутація кінцівок	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 6	Тема : Ампутація кінцівок <i>Перелік питань/завдань</i> Показання до ампутацій. Методи та способи ампутацій. Рівні ампутацій	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Пошкодження зв'язок, сухожилків та м'язів. Травматичні вивихи. Ампутація кінцівок. <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Пройти поточне тестування в СЕЗН ЗНУ	3		
Лекція 7	Тема : Ушкодження лопатки та ключиці	2		<i>щотижня</i>

Лабораторна робота 7	Тема : Ушкодження лопатки та ключиці <i>Перелік питань/завдань</i> Механізм травми. Класифікація переломів. Клінічні симптоми. Перша допомога при переломах ключиці та лопатки. Ускладнення. Діагностика. Медичний менеджмент	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Ушкодження лопатки та ключиці <i>Питання для розгляду</i> Консервативний та оперативний спосіб лікування <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Розробити на поточну тему ситуаційну задачу	3		
Лекція 8	Тема : Ушкодження кісток та суглобів верхньої кінцівки	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 8	Тема : Ушкодження кісток та суглобів верхньої кінцівки <i>Перелік питань/завдань</i> Перелом діяфізу плечової кістки. Переломи діяфізу кісток передпліччя. Переломи дистального кінця променевої кістки та їх типи	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Ушкодження кісток та суглобів верхньої кінцівки <i>Питання для розгляду</i> Переломи дистального кінця плечової кістки. Переломи ліктьового відростка. Переломи головки променевої кістки. Переломи кісток кисті. Переломи кісток зап'ястка та п'ясткових кісток кисті <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Зробити презентацію на одне питання з поточної теми (механізм травми, симптоми, діагностика, методи лікування).	3		
Лекція 9	Тема : Ушкодження кісток та суглобів нижньої кінцівки	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 9	Тема 9. Назва: Ушкодження кісток та суглобів нижньої кінцівки <i>Перелік питань/завдань</i> Переломи стегнової кістки. Переломи діяфіза стегнової кістки. Переломи відростків стегнової кістки. Класифікація, механізм травми. Клініка, діагностика. Головні принципи лікування. Показання до оперативних та консервативних методів лікування	2		<i>щотижня</i>

Самостійна робота	<p>Темам: Ушкодження кісток та суглобів нижньої кінцівки</p> <p><i>Питання для розгляду</i></p> <p>Медіальні переломи шийки стегнової кістки. Міжвертлюгові і черезвертлюгові переломи стегнової кістки. Ізольовані переломи малого вертлюга. Ізольований перелом великого вертлюга</p> <p><i>Завдання для виконання (зміст)</i></p> <p>Зробити презентацію на одне питання з поточної теми (механізм травми, симптоми, діагностика, методи лікування)</p>	3		
Лекція 10	Тема : Ушкодження колінного суглоба	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 10	<p>Тема : Ушкодження колінного суглоба</p> <p><i>Перелік питань/завдань</i></p> <p>Переломи надколінка. Клініка, діагностика. Методи лікування в залежності від типу перелому. Ушкодження менісків. Механізм травми, клініка, діагностика, лікування</p>	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	<p>Тема : Ушкодження колінного суглоба</p> <p><i>Питання для розгляду</i></p> <p>Хворба Осгуда Шлягтера. Кіста Бейкера.</p> <p><i>Завдання для виконання (зміст)</i></p> <p>Зробити презентацію на одне питання з поточної теми</p>	3		
Лекція 11	Тема : Ушкодження кісток гомілки	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 11	<p>Тема : Ушкодження кісток гомілки</p> <p><i>Перелік питань/завдань</i></p> <p>Перелом плато великогомілкової кістки. Діафізарні переломи гомілки</p>	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	<p>Тема : Ушкодження кісток гомілки</p> <p><i>Питання для розгляду</i></p> <p>Перелом плато великогомілкової кістки. Діафізарні переломи гомілки</p> <p><i>Завдання для виконання (зміст)</i></p> <p>Розробити ситуаційні задачі на поточну тему</p>	3		
Лекція 12	Тема 10. Ушкодження кісток стопи	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 12	<p>Тема : Ушкодження кісток стопи</p> <p><i>Перелік питань/завдань</i></p> <p>Переломи надп'яркової та п'яркової кісток. Переломи плеснових кісток та фаланг пальців. Особливості лікування переломів кісток стопи</p>	2		<i>щотижня</i>

Самостійна робота	Тема : Ушкодження кісток стопи <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Пройти поточне тестування в СЕЗН ЗНУ	3		
Лекція 13	Тема : Ушкодження хребта	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 13	Тема : Ушкодження хребта <i>Перелік питань/завдань</i> Класифікація ушкоджень хребта. Механізм ушкодження. Ушкодження шийного відділу хребта. Пошкодження грудного і поперекового відділу хребта	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема: Ушкодження хребта <i>Питання для розгляду</i> Сучасні малоінвазивні методи лікування: балонна кіфопластика, вертеброластика <i>Завдання для виконання (зміст)</i> Розробити самостійно ситуаційні задачі з поточної теми	2		
Лекція 14	Тема : Ушкодження таза	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 14	Тема : Ушкодження таза <i>Перелік питань/завдань</i> Класифікація ушкоджень таза. Ускладнення при переломах таза. Симптоми. Обстеження. Лікування.	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема: Ушкодження хребта та тазу Пройти поточне тестування в СЕЗН ЗНУ	2		
IV семестр				
Лекція 1	Тема : Запальні захворювання хребта та суглобів. Хвороба Бехтерева.	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 1	Тема: Ревматоїдний артрит. <i>Перелік питань</i> Етіологія, патогенез, клініка. Принципи комплексного лікування: медикаментозне, ортопедичне. Вибір методів ортопедичного лікування залежно від стадії захворювання.	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема: Запальні захворювання хребта та суглобів. <i>Завдання для виконання</i> Знайдіть та прочитайте дві наукові статті або публікації, що описують основні симптоми і причини ревматоїдного артрити. Підготуйте короткий підсумок для кожної статті.			
Лекція 2	Тема : Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта. Поняття остеоартрозу.	2		<i>щотижня</i>

Лабораторна робота 2	Тема : Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта. Поняття остеоартрозу. <i>Перелік питань</i> Патологічні зміни при остеоартрозах. Фактори ризику виникнення остеоартрозу. Етіопатогенез остеоартрозу. Класифікації остеоартрозів. Клінічні форми остеоартрозу. Локалізація остеоартрозу. Функціональна здатність хворого на остеоартроз. Клінічний перебіг остеоартрозу. Діагностика та верифікація остеоартрозу. Клініко-рентгенологічні стадії остеоартрозу. Принципи лікування деформуючих артрозів в залежності від стадії захворювання.	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта. Поняття остеоартрозу <i>Завдання для виконання</i> Проаналізуйте наукові статті в яких розглядається сучасні методи лікування остеоартрозів.			
Лекція 3-4	Тема : Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта. Остеохондроз.	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 3-4	Тема : Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта. Остеохондроз <i>Перелік питань</i> Остеохондроз шийного та шийно-грудного відділів хребта. Остеохондроз поперекового відділу хребта. Методи профілактики остеохондрозу на рівні шийних та поперекових хребців. Показання до консервативних та оперативних методів лікування.	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Дегенеративно-дистрофічні захворювання хребта. Остеохондроз <i>Завдання для виконання</i> Ознайомтеся з методами профілактики остеохондрозу. Підготуйте рекомендації для пацієнтів щодо запобігання розвитку цього захворювання. Пройти поточне тустування СЕЗН ЗНУ			
Лекція 5	Тема :Порушення постави	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 5	Тема : Порушення постави <i>Перелік питань</i> Анатомічна та функціональна характеристика хребта у різні вікові	2		<i>щотижня</i>

	періоди. Визначення постави. Ознаки правильної постави для різних вікових категорій в залежності від статі. Причини та фактори виникнення деформації постави. Поширеність дефектів постави. Класифікація дефектів постави за ступенем та площиною порушення. Діагностика дефектів постави.			
Самостійна робота	Тема : Порушення постави <i>Завдання для виконання</i> Заповнити карту для визначення порушення постави. Написати превентивні методи виникнення синдрому компютерної шеї.			
Лекція 6	Тема : Поняття сколіозу та сколіотичної хвороби.	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 6	Тема : Поняття сколіозу та сколіотичної хвороби. <i>Перелік питань</i> Патогенез сколіотичної хвороби. Етапи розвитку сколіозу. Основні принципи раннього розпізнавання сколіозу Класифікації сколіозів. Клініка різних ступенів сколіозу. Діагностика сколіозу. Профілактика, консервативні та оперативні методи лікування.	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Поняття сколіозу та сколіотичної хвороби. <i>Завдання для виконання</i> Проаналізувати наукові статті та підготувати дискусійні питання з теми			
Лекція 7	Тема : Плоскостопість.	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 7	Тема : Плоскостопість. <i>Перелік питань</i> Анатомічна та функціональна характеристика стопи людини. Склепіння стопи. Діагностика плоскостопості. Види плоскостопості. Механізм розвитку плоскостопості. Клінічна картина плоскостопості. Методи верифікації діагнозу плоскостопості. Ступені плоскостопості. Профілактичні засоби при плоскостопості. Вальгусна і варусна деформація стопи. Вальгусна деформація стопи: причини, симптоми. Варусна деформація стопи: причини симптоми.	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Плоскостопість. <i>Завдання для виконання</i> Провести діагностику стопи плантографії			

	за методом І. М. Чіжина.			
Лекція 8	Тема : Дисплазія кульшового суглоба та вродженому вивиху стегна.	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 8	Тема : Дисплазія кульшового суглоба та вродженому вивиху стегна. <i>Перелік питань</i> Поняття та поширеність вродженого вивиху і дисплазії стегна. Ступені дисплазії стегна. Етіологія дисплазії кульшового суглобу. Симптоми: Патологічні зміни суглоба при дисплазії. Клінічна картина і діагностичні ознаки вродженого вивиху стегна в новонароджених і в дітей в перші місяці життя та після року. Лікування.	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Дисплазія кульшового суглоба та вроджений вивих стегна. Завдання для виконання Розв'язати ситуаційні задачі з поточної теми			
Лекція 9	Тема : Вроджена клишоногість.	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 9	Тема : Вроджена клишоногість. <i>Перелік питань</i> Поняття і поширеність клишоногості. Причини та типи вродженої клишоногості. Основні прояви типової клишоногості. Ступені та форми клишоногості. Консервативні методи лікування клишоногості. Корируюча гімнастика при клишоногості. Профілактика «хибної» ходи і порушень постави. Ортопедичне взуття.	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Вроджена клишоногість. Завдання для виконання Розв'язати ситуаційні задачі з поточної теми			
Лекція 10	Тема : Вроджена м'язова кривошия.	2		<i>щотижня</i>
Лабораторна робота 10	Тема : Вроджена м'язова кривошия. <i>Перелік питань</i> Поняття кривошиї. Класифікація різних форм кривошиї. Поняття вродженої м'язової кривошиї. Етіологія та патогенез вродженої м'язової кривошиї. Клінічна картина вродженої м'язової кривошиї.	2		<i>щотижня</i>
Самостійна робота	Тема : Вроджена м'язова кривошия. Завдання для виконання			

	Розв'язати ситуаційні задачі з поточної теми. Пройти поточне тестування в СЕЗН ЗНУ			
--	---	--	--	--

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	Вид контрольного заходу	Зміст контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання*	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Поточний контроль				
Лабораторна робота №1	Презентація, доповідь, завдання 1 самостійної робота, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №2	Поточні тестування	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	5
Лабораторна робота №3	Презентація, доповідь, завдання 2 самостійної робота, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №4	презентація, доповідь, завдання 2 самостійної робота, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №5	презентація, доповідь, завдання 4 самостійної робота, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №6	Поточне тестування	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	5
Лабораторна робота №7	презентація, доповідь, завдання 5 самостійної робота, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №8	презентація, доповідь, завдання 6 самостійної робота, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №9	презентація, доповідь, завдання 7 самостійної робота, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3

Лабораторна робота №10	презентація, доповідь, завдання 8 самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №11	презентація, доповідь, завдання 9 самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №12	Поточне тестування	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	5
Лабораторна робота №13	Презентація, доповідь, завдання 10 самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №14	Поточне Тестування Підсумковий контроль	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	19
Усього за поточний контроль III семестр				60
Лабораторна робота №1	презентація, доповідь, завдання самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №2	презентація, доповідь, завдання самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №3-4	презентація, доповідь, завдання самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	16
Лабораторна робота №5	презентація, доповідь, завдання самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №6	презентація, доповідь, завдання самостійної роботи, ситуаційні задачі, Поточне тестування	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	8
Лабораторна робота №7	презентація, доповідь, завдання самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №8	презентація, доповідь, завдання самостійної	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	8

	робота, ситуаційні задачі, поточне тестування			
Лабораторна робота №9	презентація, доповідь, завдання самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	3
Лабораторна робота №10	презентація, доповідь, завдання самостійної роботи, ситуаційні задачі	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	13
Усього за поточний контроль IV семестр				60
Підсумковий контроль				
Залік /Екзамен	Теоретичне завдання	Питання для підготовки: <i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	20
	Практичне завдання	Зміст, вимоги до оформлення <i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	<i>Розміщено в СЕЗН ЗНУ</i>	20
Усього за підсумковий контроль				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Рекомендована література

Основна:

1. Біомеханічні основи протезування та ортезування : навч. посіб. / А. Д. Салєєва, В. В. Семенець, Т. В. Носова та ін. Харків : ХНУРЕ, 2022. 352 с.
2. Богдановська Н.В., Маліков М.В. .Фізична реабілітація різних нозологічних груп: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2009. 316 с.
3. Васюк В.Л., Бур'янов О.А., Ковльчук П.Є. Алгоритми діагностики і лікування та клінічні задачі з травматології та ортопедії: навчальний посібник. Чернівці, 2014. 268 с.
4. Загальні питання травматології та ортопедії : навч.-метод. посіб. 2-е вид., перероб. та

- доп. / М. Л. Головаха, Ю. М. Нерянов, Д.В. Івченко та ін. Запоріжжя, 2016. 200 с.
5. Склярєнко Є. Т. Травматологія і ортопедія: підручник. Київ : Здоров'я, 2005. 384 с.
  6. Ортопедія і травматологія / За ред. проф. О. М. Хвисьюка. Харків, 2013. 656 с.
  7. Патології опорно-рухового апарату : навч. посіб. / А. Д. Салєєва, О. Г. Аврунїн, М. В. Зайцев та ін. Харків : ХНУРЕ, 2023. 216 с.
  8. Трубников В.Ф. Заболевания и повреждения опорно-двигательного аппарата. Киев: Здоров'я, 1984. 327 с.
  9. Травматологія та ортопедія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Голки Г. Г., Бур'янова О. А., Климовицького В. Г. Вінниця : Нова Книга, 2019. 400 с.

Додаткова:

1. Анкин Н. Л. Травматология. Европейские стандарты диагностики и лечения / Н. Л. Анкин, Л. Н. Анкин. Киев : Книга-плюс, 2012. 464 с.
2. Артрит: класифікація, діагностика, лікування та профілактика: навчальний посібник / В.Д. Шищук, Д.В. Шищук, А.М. Терехов, Н.М. Нурейн. - Суми: ТОВ «ВПІ «Фабрика друку», 2018. 104 с.
3. Діагностика и лечение дегенеративно-дистрофических поражений суставов / И. В. Шумада, О. Я. Сулова, В. И. Стецула, Н. Ф. Мороз, А. П. Крисюк и др.. Киев : Здоров'я, 1990. 200 с.
4. Крись-Пугач А.П. Обстеження та діагностика опорно-рухових розладів у дітей. Киев : Хмельн., 2002. 216 с
5. Коваленко В.Н., Борткевич О.П. Остеоартроз. Практическое руководство. 2-е изд., перераб. и доп. Киев: Морион, 2005. 592 с.
6. Кишеньковий довідник з травматології та ортопедії : навч. посіб. / за ред. академіка О. Є. Лоскутова. Дніпро : ЛПРА, 2018. 298 с.
- Кравчун П. Г., Кожин М. І. та ін. Діагностика, лікування та профілактика основних хвороб кістково-м'язової системи та сполучної тканини : Посібник. Харків ХНМУ, 2009. 210 с.
7. Об'єздова Н.В. Захворювання ніг. Діагностика і лікування. Харків: Віват, 2014. 240 с.
8. Олекса А. П. Травматологія і ортопедія: підручник. Київ : Вища шк., 1993. 511 с.
9. Михалюк Є.Л. Основи практичної діяльності у фізичної реабілітації: вибрані лекції: навч. посіб. Запоріжжя: ЗДМУ, 2018. 159 с.
10. Мухін В. М. Фізична реабілітація. Підручник. Киев: Олімпійська література, 2000. 423 с.
11. Мятіга О. М. Фізична реабілітація при порушеннях постави, сколіозах та плоско-стопості: Методичні рекомендації. Харків, 1998. 36 с.
12. Окамото Гері. Основи фізичної реабілітації. Львів : Галицька видавнича спілка, 2002. 325 с.
13. Основи фізичної реабілітації: навчальний посібник / за заг.ред. А.О. Вакуленко, В.В. Клапчука. Тернопіль: ТНПУ, 2010. 234 с.
14. Основи фізичної реабілітації / Магльований А., Мухін В., Магльована Г. Львів, 2006. 150 с
15. Травма таза (клиника, диагностика и лечение) / В. А. Бабоша, В. Г. Климовицкий, В. Н. Пастернак и др. Донецк : Донеччина, 2000. 176 с.
16. Тищенко В. Я. Сколіоз. Макіївка : Поліпрес, 2005. 568 с.
17. Хвисьюк О. М. Поперековий хребетний біль : навчально-методичний посібник. Харків : Планета-Прінт, 2017. 317 с.

Інформаційні ресурси:

1. Загальні питання травматології та ортопедії: навчально – методичний посібник. 2- е видання видання (переглянуто та доповнено) Головаха М.Л., Нерянов Ю.М., Івченко

Д.В. та ін. Запоріжжя, 2016. 200 с. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/2828/1/Загальні%20питання%20травматології%20та%20ортопедії.PDF>.

2. Травматологія та ортопедія : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / за ред.: Голки Г. Г., Бур'янова О. А., Климовицького В. Г. Вінниця : Нова Книга, 2019. 400 с. URL: <http://kingmed.info/media/book/5/4154.pdf>.

3. Термінологія в ортопедії і травматології. URL: <http://topchiy.com.ua/wp-content/uploads/2013/05/TravmTermPosibnik.pdf>

4. Бойко Я. Е. Номенклатура та класифікація ювенільного ідіопатичного артриту. URL : <http://www.mif-ua.com/education/symposium/nomenklatura-ta-klasifikaciya-yuvenilnogo-idiopatichnogo-artritu>.

7. Регуляції і політики курсу

Примітка. У цьому розділі науково-педагогічний визначає все, що є важливим для нього і здобувачів під час вивчення цієї навчальної дисципліни.

Наприклад:

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Відвідування усіх занять є обов'язковим. У який спосіб і у які терміни здійснюється відпрацювання пропущених занять?

Політика академічної доброчесності

Які заходи перевірки на плагіат будуть вжиті викладачем? Які санкції будуть застосовані до здобувачів, що вдалися до списування, плагіату чи інших проявів недоброчесної поведінки? Проінформувати та надати приклади, як необхідно оформлювати цитування, посилаючись на авторів запозичених фото, ілюстрацій тощо.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти

Прописати процедуру врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2024-2025 н. р. доступний за адресою: <https://tinyurl.com/yckze4jd>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методик проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів,

пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**
Електронна адреса: v_banakh@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. (061) 227-12-76, факс 227-12-88

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ:
<http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocnu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ):
<http://sites.znu.edu.ua/confucius>